

Naročilna lista: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprete reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

Spletke v varstvo režima.

Razne naše P. ali pa P. P. vlade, ki vladajo brez parlamentarne večine, organizirajo iz svoje sredine posebno »državno-obrambno«
odboje, ki tvorijo nekako nadvlado ali pa posebni oddelek za najbolj protinarodne vladne posle. O teh odborih se govori in piše vedno zelo važno in tajinstveno, da bi se javnosti prikrija očitna istina, da vsi taki odbori niso državno, ampak strankarsko obrambnega značaja.

P. P. volilna vlada, ki ima za seboj znano manjšino parlamenta in se je potom znanih nizkih sredstev pre-
mila do oblasti, ima seveda tudi tak »državno-obrambni odbor«, ki nima prav nobene možnosti za prikrievanje svojega pravega značaja.

Ta »odbor«
je nedavno zopet zboroval v Beogradu in o tem zborovanju ali seji je dobila javnost proti sta-
ri navadi le malo poročilo. Če strankarski ali režimski obrambni odbor, ki lasti državni naziv, tajno zboruje ter ne pusti v javnost niti običajnih fraz, potem je go-
tovo, da je predmet takega zborovanja zavratno nasilje in sleparija proti vsem, ki niso pristaši v »odboru«
združenih in predstavljenih strank.

Govorilo se je že poprej in posebno še povodom se-
je državno-obrambne odbora o posebni tajni po-
godbi med našo državo, Rumunijo in Italijo in kmalu po seji je zunanji minister dr. Ninčič odpotoval v Itali-
jo. V torek je prispel v Benetke, kjer je posetil člane jugoslovansko-italijanske delegacije, ki že precej časa počiva, ker iz Beograda niso prišla navodila glede ita-
lijanskih vedno večjih zahtev. Ministra Ninčiča je spre-
mljal naš poslanik v Rimu Antonijević in pridružil se mu je tudi italijanski poslanik v Beogradu, general Bodrero. Minister se je udeležil plenarne seje delegacije ponoči se je pa z generalom Bodrero in poslanikom Antonijevićem odpeljal v Rim. Povodom Ninčičevega obiska delegacije v Benetkah se razglašajo iz naših in italijanskih vladnih krogov, da se bo sedaj delo jugo-
slovansko-italijanske delegacije lahko takoj zaključilo. Iz tega sledi, da je dal dr. Ninčič naši delegaciji taka navodila, da so tudi Italijani zadovoljni.

Ta navodila so gotov zelo popustljiva ter tvorijo uvod tajne pogodbe, ki je sedaj najbrž že sklenjena po-
vodom sestanka Ninčič-Mussolini v Rimu, ali pa samo pripravljena, da se lahko podpiše ob priliki obiska kraljeve dvojice na italijanskem dvoru. V P. P. vladnih krogih obstoja težnja, da se posebna tajna pogodba skle-
ne na vsak način še pred volitvami. Želja je zelo zna-
čilna, ker dokazuje jasno, da vladne stranke ne upajo dobiti pri volitvah večine kljub korupciji, ki se uganja in kljub nasiljem. Zato pripravlja vlada za vsak slu-
čaj tajno pogodbo s fašistovsko vlado, da se zavaruje pred eventualnostmi.

Vladinovi radi prav skrivnostno namigujejo na tajno pogodbo. To ima v prvi vrsti namen, zapreči nam in Hrvatom v zvezi z velesrbskimi grožnjami z amputacijo, češ, Slovenci in Hrvati se morajo pokoriti protiljudskemu in neparlamentarnemu režimu, ali pa bodo prepuščeni krvavemu fašizmu.

Kaj lahko stori in kaj prav gotovo tudi dela zunanji minister dr. Ninčič na svojem potovanju? — Najprej sondira razpoloženje in podlago za morebitno amputacijo hrvatskih in slovenskih delov jugoslovan-
ske države. Odcepitev ali amputacija je še vedno in od nekdanj v radikalskem registru in radikali bi se je po-
služili, ko bi enkrat videli, da ne morejo obvladati Hrvatov in Slovencev. Amputacija pa ne gre brez med-
narodnih činiteljev in zato išče sedaj dr. Ninčič po na-
logu P. P. vlade v Italiji zaveznike in priprošnjike.

Nadalje bo po vseh izglelih odposlanec in član P. P. vlade osvežil stike na svojem potovanju z nazad-
njaškimi in narodni svobodi sovražnimi elementi. — Zadnji čas namreč nazadnjaki, ki so v Franciji in na češkem v opoziciji, v Rumuniji, Bolgariji itd. pa na vla-
di prav krvavo in črno slikajo »boljševiško nevarnost«
in ker se to dela v prvi vrsti iz notranje političnih raz-
logov v posameznih državah, je gotovo, da P. P. vlada take »akcije«
noče zamuditi. Na vsak način bo P. P. vla-
da po tem potovanju svojega ministra iznenadila držav-
ljane, svet in zlasti še Čeha ob prihodnji konferenci Male antante z novimi »uspehi«
svoje samostojne ve-
tikosrbske zunanje politike.

Politični položaj.

Položaj ministra Pribičevića. Včeraj so nekateri za-
grebški in beograjski listi prinesli vesti z naslovom »Od-
hod ali kapitulacija Pribičevića?«
Te vesti se opirajo na velikanski ogorčenje, ki spremlja Pribičevićeve prosvetne »akcije.«
Dogodki na univerzah so Pribičeviću nakopali in izzvali kritike in obsodbe tudi od krogov, ki so se šteli med zveste PP pristaše. Baje tudi dvor nevoljno gleda na Pribičevićeve akcije. Pred par dnevi je bil Pribičević na večer nenadoma pozvan na dvor in razni optimisti mislijo,

da je tudi ob tej priliki slišal nekaj ostrih besed in mogoče celo »marš!«, kakor že enkrat poprej. Govori se o spre-
membah v ministrstvu prosvete. Drugi, ki značaj PP vlade boljše poznajo, so pa seveda mnenja, da se to ne bo zgo-
dilo, ker bi bila vsaka sprememba za vlado težek udarec pri volilni agitaciji. Mnogi radikali in še drugi so lahko nezadovoljni s Pribičevićem, ni pa pričakovati, da bi se ga že sedaj otresli. Pribičević zatrjuje, da mu je »pobijanje neredov in komunističnih izgrediv«
še utrdilo položaj in da bo z vso svojo energijo nadaljeval delo.

»Svobodne volitve«. Neodvisni radikal in bivši not-
ranji minister Nastas Petrović je izjavil: »Kot pravi ra-
dikal, ki sem vse svoje moči in vso svojo preteklost rad dal na žrtvenik svobode in prave ureditve naše države in zato tudi svoječasno veliko pretrpel, globoko ob-
žaljujem, da je današnje predsedništvo radikalne stran-
ke pozabilo na celokupno preteklost radikalne stranke, na herojsko borbo, ki jo je vršilo, in na žrtev, ki jo je bilo doprineslo za svobodo ljudstva in da se poslužuje še strašnejših sredstev proti razpoloženju in volji ljud-
stva, kakor so se jih posluževali pred vojno reakcijo-
narci v predvojni Srbiji. Iz dosedanje volilne borbe se jasno vidi, da se današnji režimovci, ki so se lotili po-
sebno tega, da falzificirajo ljudsko voljo ob priliki teh prisilnih volitev, izpozablajo tako daleč, da ime samega vladarja nosijo pred seboj v tej opasni in nesrečni vo-
lilni borbi širom Šumadije in južne Srbije, kakor da se volilna borba ne vodi med političnimi strankami, ki so na vladi in v opoziciji, temveč, da se vodi med vladar-
jem in ljudstvom. To se ne sme nadaljevati. — Glede južne Srbije je še pristavil, da stranke sporazuma in poštenja lahko računajo na 30 mandatov od 42, če bo-
do volitve svobodne, če ne bo terorja in goljufije, to je, če se opozicionarci ne bodo odganjali z batino in orož-
jem in če režimovci ne bodo kradli in poneverjali volil-
nih kroglic in volilnih škrinjic.

Državni odbor. Sekcije državnega odbora so v glav-
nem dokončale svoje delo. To delo je bilo zelo težavno, ker so veliki župani poslali pomanjkljiv material. V kolik-
or pa je popolen, pa ni odgovarjal stvarnim potrebam prebivalstva. Vsled tega je državni odbor sklenil, da se v principu ničesar ne bo spremenilo, kar se je dosedaj po-
kazalo kot dobro, razven v slučajih, kjer bi bilo to v korist. V sredo se je vršila plenarna seja državnega odbora. Sek-
cije so poročale o svojem delovanju. Določila so se voli-
šča, v kolikor so bila na novo vzpostavljena. Sedaj drža-
vni odbor nadaljuje določevanje predsednikov.

Iz dalmatinske Hrvatske javljajo radičevske orga-
nizacije, da se je tamkaj prelevila vsa oblast v čisto vo-
jaško in žandarsko. Po dalmatinski Hrvatski silijo celo stare ljudi, ki niso nikdar služili vojake, da morajo pri-
seči in jih vlačijo na enomesečno orožno vežbo. Ko pri-
dejo ti starci k vojakom in prisežejo, potem jim rečejo, da od sedaj zanaprej nimajo pravice, da bi lahko gla-
sovali za republiko, ampak morajo glasovati za monar-
hijo. Ravno kar omenjeni načrt varanja in sile je iz-
delal Drinković, katerega preklinja Dalmacija do kosti.

Vseučilišnih profesorjev se ne sme in ne more upokojiti radi političnega prepričanja. Znani Protičev Pristaša in urednik beograjskega »Radikala«, dr. Mom-
čilo Ivanič piše na dolgo v svojem glasilu o proti-
zakonitosti upokojitve zagrebških vseučilišnih profes-
orjev in pravi med drugim tudi tole: Po ustavi pride vsak državni uradnik, ako je izvoljen za poslanca, v položaj razpoloženja, izveti so samo univerzitetni profes-
orji. Izjema so od vseh državnih uradnikov edinele univerzitetni profesorji, ki se smejo poleg predavanj še čisto nemoteno in svobodno umešavati tudi v — po-
litiko. Ako je taka izvanredna svoboda po ustavi za-
jamčena samo vseučilišnim profesorjem, je jasno kot beli dan, da je čisto protustavno, ako se penzionira univerzitetne profesorje, ako so se izjavili za republi-
kansko formo države.

Po svetu.

Nova vstaja v Albaniji. Vlada Fan Noli je pri svo-
jem nastopu dala svojim privrzcem velike obljube, ka-
ko bo uredila državo ter zadovoljila vse sloje. Te obljube so potolažile tudi njene nasprotnike, pristaše Ahmet be-
ga, katerega je Fan Noli pregnal. Ker pa je ostalo samo pri obljubah in vlada zlasti ni načela agrarnega vpraša-
nja, je nastalo kmalu med prebivalstvom nezadovoljstvo, ki se kaže sedaj v novem upor, ki je izbruhnil na več krajih države. Upri so se plemena Mak, Miriditi in Lju-
ma. Uporniki so, kakor pričajo begunci, ki so prispeli na naše ozemlje, krenili proti Tirani, iz katere je po zadnjih vestih vlada že pobegnila. Uporniki so oboroženi precej dobro; proti njim nastopajo vladne čete, pomnožene s kačaki, ki v Albaniji prezimujejo, in privrzcenci Bajram Kuča. Stanje je vsekakor kritično ter bodo uporniki sigurno napeli vse moči, da se jim posreči pregnati sedanjo vlado. Ni še znano, kakšne cilje zasledujejo, verjetno je pa, da bo prišel, če se vstaja posreči, na krmilo zopet Ahmet beg.

Dr. Hainisch zopet predsednik avstrijske republike. V dunajski zvezni zbornici se je dne 9. t. m. po predpisu izvršila izvolitev avstrijskega državnega predsednika. Pri-
čakovalo se je, da bodo postavili socialisti svojega kandi-
data in sicer dunajskega župana Seitzla. To se pa ni zgo-
dilo. Pri volitvah je bil oddan 201 glas, 90 praznih, torej neveljavnih, 111 veljavnih. Vseh 111 glasov je dobil dr. Mihael Hainisch, ki je s tem ponovno za 4 leta izvoljen za predsednika avstrijske republike. Po končanih volilnih formalnostih je novoizvoljeni predsednik položil prisego, s katero je obljubil, da bo čuval in varoval ustavo in za-
kone republike. Po končani izvolitvi je predsednik dr. M. Hainisch priredil sprejem za člane zveznega sveta in na-
rodne skupščine. Sprejemu so prisostvovali tudi člani di-
plomatičnega zbora. Zvezni kancelar dr. Ramek je pri tej priliki v daljšem programatičnem govoru očrtal delo novo izvoljenega predsednika.

Republikanska večina v Nemčiji. Od okroglo 29 in pol milijona oddanih volilnih glasov so dobili republikanci dobrih 18.000.000, monarhisti pa 11.500.000 glasov in bo stalo napram 300 poslancem republikanskega mišlje-
nja 193 monarhistov. Izrečno demokratične stranke: cen-
trum, socialisti in demokrati same imajo 14 milijonov gla-
sov; več ali manj demokratične: nemška ljudska stranka, bavarska ljudska stranka in bavarska kmetijska zveza pa bli-
zu 5 milijonov, dočim imajo reakcionarji: nacionalisti in fašisti skupaj 7 milijonov. Komunisti imajo dobra 2 in pol milijona in potem je treba porazdeliti na republikance in monarhiste še razne manjše skupine.

Pruski recept za Jugoslovane in druge. »Berliner Tag-
blatt«
je objavil te dni pismo bivšega nemškega diploma-
ta pl. Kemnitza, poslano nemškemu prestolonasledniku. To pismo od dne 6. maja 1918 je zelo zanimivo, ker osvet-
ljuje »prisrčne«
zavezniške odnose med nekdanjo Nem-
čijo in Avstrijo in ker kaže, kakšne nakane so imeli pruski oblastniki glede Jugoslovanov in drugih narodov. V tem pismu sumiči diplomat Kemnitz Vatikan, da hoče s pomočjo kakšne katoliške kraljevine izzvati odpor proti nemški dinastiji Hohenzollern in razbiti nemško cesarstvo. Pisec predlaga prestolonasledniku, naj bi se začelo delati na tem, da se Avstrija pokori, Poljska pa s personalno unijo zveže z Nemčijo, dočim bi se Litva in vse druge baltičke države enostavno pripojile Prusiji. Enaka usoda bi zadela avstrijsko Šlezijo in Moravsko. Jugozapadno Češko, Salzburg in dele Tirolske naj bi dobili Bavarci. Za Dalmacijo in Bosno pa pravi pruski diplomat doslovno: »Samosojna Madžarska naj bi se po mili volji zabavala z Jugoslovani. Zato dobi pod svojo oblast Bosno in Dalma-
cijo.«
Vshodno Galicijo in del Bukovine dobi Ukrajina, ostalo pa Rumunija. Albanija in južna Tirolska lahko pri-
pade Italijanom. Iz ostalih avstrijskih dežel bi se pa sesta-
vila nova nemška država, katero bi vladal nemški prestolo naslednik. Dunaj bi postal druga nemška prestolnica. Kon-
čno še diplomat priporoča in razlaga prestolonasledniku, da bi bila vojna proti Avstriji lahka in enostavna stvar, Nemci bi se je navdušeno udeležili, Avstrijci bi pa zadela kot grom iz jasnega. — Razkritje tega pisma je vzbudilo veliko zanimanje in ogorčenje v Avstriji, kakor tudi med nemškimi republikanci in to zlasti radi tega, ker so nemški nacionalisti pri nedeljskih volitvah nekdanjega diplo-
mata Kemnitzu imeli za svojega kandidata ter tako mani-
festirali duh stare militaristične in nasilne kaiserske Nem-
čije ter posebej še nadutega pruskega junkerstva.

Vladna deklaracija angleških konservativcev. Angle-
ška konservativna vlada je podala zbornici svojo izjavo, ki ima sicer lepe besede o miru in sporazumu, a se ogiblje važnih in gotovih vprašanj in dejstev. Pri debati se je prvi oglasil Macdonald, ki je rekel, da mora čestitati konservativcem, ker so s 7 milijoni volilnih glasov zasedli 400 zborniških mest, delavska stranka pa s 5 milijoni le 150, naj konservativci ne pozabijo, da je eden del. posla-
nec vreden dva konservativca. Macdonald pogreša v vla-
dni deklaraciji točnost in jasnost glede ženevskega dogo-
vora, kar se pa tiče v volilni agitaciji izrabljenega ruskega Zinovjevega pisma, še pa stvar ni končana. Lloyd George je izrazil svoje zadovoljstvo, ker se naglašja, da zveza z Rusijo že obstoji, graja pa nejasnost glede ženevskega dogovora.

Boljševiško strašilo. Francoska nacionalistična opozi-
cija že dalje časa mnogo piše in govori o »boljševiški ne-
varnosti«, da bi omajala položaj sedanje francoske vlade. Boljševiško strašilo se goji iz znanih političnih razlogov tudi na Balkanu. Predsednik mednarodne borze dela Tho-
mas je povodom svojega beograjskega obiska izjavil, da tu še posebno ni čisto brez potrebe. Da bi se našel primer za boljševiško nevarnost, se pa piše sedaj mnogo o ruski agresivnosti proti Estonki. Na stvari je pa tole: Estonska vlada je v krvi zadušila razne delavske proteste in proti pristašem komunistične stranke je izvedla politične proce-
se z mnogimi smrtnimi obsodbami. Sedaj je poslala eston-
ska vlada proti ruski meji močne vojaške oddelke, češ, da se je opazilo živahno kretanje ruskih čet. Ruska delegacija bo radi tega najbrž zapustila Reval, kar pomeni prelom diplomatskih stikov med Rusijo in Estonko.

Procesi proti Ukrajincem na Poljskem. V Lucku se vrši proces proti 25 ukrajinskim socijalnim demo-

kratoma. Okrivljeni so sodelovanja z boljševiki v svrhu odcepitve vzhodne Galicije od Poljske. — V kratkem se prične drug obširen proces proti 147 članom ukrajinske revolucionarne stranke. Vsi so obtoženi radi veleizdaje in radi revolucionarnih poskusov v vzhodni Galiciji. V toku procesa bo zaslišanih okrog 500 prič.

Morilec Haarmann na obtožni klopi. Že nad teden dni se vrši v Hannoveru v Nemčiji sodna razprava proti zverinskemu zločincu Haarmannu. Prve dni se je samo prečitala obtožnica, ki je silno obširna, nato pa se je zasliševalo morilca samega. Haarmann svoja dejanja ni tajil, samo mnogokrat se ni mogel spomniti imena in obraza oseb, katere je umoril. Ko mu je pa sluga pokazal sliko ali krvavo obleko umorjenega, takoj se je spomnil točno na datum umora in na posebne znake umorjenega. Njegov zagovor je zelo ciničen in venomer ponavlja, da ga naj končno obsodijo in usmrtijo. Za vse zverinske umore govori, da jih je učinil nezavesno v ekstazi mučenja. Ko je videl svojo žrtev pred seboj ležati omamljeno, ga je hipoma obsedlo nekaj, da je pobesnel in znorel kot žival in v živalskem nagonu se je vrgel na spečo žrtev ter ji pregrizel vrat. To je bil vedno višek bestialnega napada, ker se je vedno v tem trenutku onesvestil. V nezavesti je ležal po navadi poleg umorjenega več ur. Ko je prišel k sebi, si je najprej skuhal kavo, nato pa se je podal na delo: razsekal je truplo žrtve, ga zašil skupaj s kamenjem v vrečo in v noči je odnesel ostanke svojega divjstva v reko Leino. Krvavo obleko umorjenca je vrgel v skrito shrambo. Tako je tekoma par let pomoril sigurno nad 30 mladeničev; njegove žrtve so bile večinoma stare 16 do 24 let; največ je umoril dijakov. Pri tem poslu mu je pomagal neki Grans, ki se skupno s Haarmannom zagovarja. — V ponedeljek je začelo sodišče z zasliševanjem prič, ki bo trajalo nad teden dni, ker morajo zaslišati nad 200 prič. Zanimive so izjave nekaterih glavnih prič, med njimi posebno izjava trafikanta, pri katerem je Haarmann kupoval tobak. Trafikant je že dolgo časa sumil, da vodi Haarmann skrivnostno obrt, ker ga je mnogokrat videl v spremstvu neznanih mladih fantov. Ti so izginjali v Haarmannovem stanovanju, videl pa ni nikdar, da bi se tak mladenič vrnil. Kadar je imel Haarmann tak obisk, je gorela pri njem celo noč luč. Nekoč je zasačil morilca, ko je vrgel težko vrečo v Leino. Obvestil je o svojem opazovanju policijo, toda ta se ni zmenila za njegove navedbe. — Zanimanje za razpravo raste v celi Nemčiji od dne do dne in s tem tudi ogorčenje proti zverinskemu morilcu. Radi tega je sodišče, kjer se vrši razprava, dobro zastraženo, da ne bi v dvorano nenadoma udrla razljučena masa in napravila s morilcem kratak obračun.

Obsodba v procesu Eskütt. Dne 9. decembra je bila izrečena v Budimpešti obsodba v veleznanimivem procesu proti osebnemu tajniku bivšega poljedelskega ministra, Esküttu in njegovim pomagačem. Eskütt je obsojen na 5 let ječe, 9 milijonov kron denarne kazni in 10letno izgubo časti. Njegovi pomagači so radi podkupovanja obsojeni na večmesečno ječo in večletno izgubo časti. Obsodba je vzbudila veliko pozornost, tem bolj, ker zadeva še ni končno javno likvidirana. Očitki, katere je izrekel Eskütt proti ministrskemu predsedniku Bethlenu, nekaterim ministrom in raznim političnim osebnostim, še niso ovrženi.

Vorašanje zavezniških dolgov.

Najtežja dedščina in posledica svetovne vojne je vprašanje medzavezniških vojnih dolgov. Ti dolgov so nastali vsled tega, ker so zavezniki vzeli za cilj vojne, uničiti Nemčijo in je vsak k temu cilju in skupnemu delu prispeval, kakor je pač mogel. V Angliji je bil tedaj finančni minister Lloyd George, ki se je takole izjavil: »Vojna zveza se ne more osnovati na načelu omejene odgovornosti, da bi vsaka država dala samo določeno vojno ali denarno moč na razpologo in ne toliko, kolikor je premore in kolikor je vojakov in denarja za skupno bojevanje in za skupni cilj potrebno.«

Tako je govoril angleški finančni minister leta 1915, ameriški bankirji so dajali denar polnih rok, a so pri tem vpisali vsak dolar. Po Franciji in po drugih državah se je smatralo za naravno, da mora vsak zaveznik dajati, kar ima, in tako je dala Francija skoraj poldrugi milijon svojih ljudi v prepričanju, da vrši isto zavezniško dolžnost kot Anglija in Amerika, ki žrtvujeta sicer manj vojakov, a zato temveč funtov in dolarjev.

Ko se je pa zavezniško navdušenje ohladilo in ko se je na mirovnih konferencah začela likvidacija zmage, se je pa takoj videlo, da zahteva Amerika svoje dolarje nazaj in da se noče dati potolažiti z vojnimi odškodninami. Tudi vojno-odškodninsko vprašanje se ni dalo hitro rešiti, ker je bilo glede plačilne zmožnosti Nemčije različno francosko stališče od angleškega in ker se Amerika sploh ni hotela udeleževati pri razmotrivanju in reševanju tega vprašanja.

K reševanju odškodninskega vprašanja je pristopila Amerika v zvezi z Anglijo šele pred londonsko konferenco, ko je bila Francija prisiljena, opustiti posebne zahteve. Ker Dawesov načrt izdatno reducira nekdanje francoske odškodninske zahteve, je tudi Anglija v svojih tirjavah napram Franciji precej popustila. Amerika pa ne, ker je svoje stališče glede dolgov v evropskih državah že poprej ugotovila.

Glede zavezniških dolgov je razpravljala tudi kongres leta 1921, ki je določil, da gredo obresti medzavezniških dolgov in korist bivših bojevnikov. Leta 1922 je Anglija priznala Ameriki svoje dolgeve ter je uredila sporazumno tudi način odplačevanja. Francija vprašanja dolgov ni uredila. Koncem marca t. l. je znašal francoski dolg Ameriki 4 milijarde dolarjev, Angliji pa okrog 625 milijonov liver.

Zadolžena Francija je povrh še pridno posojevala ter je izdajala Jugoslaviji, Rumuniji, Poljski in Čehoslovaški okroglo 800 milijonov liver. Za države, ki dolgujejo Franciji, je vprašanje medzavezniških dolgov zelo važno, ker bo od Amerike tirjana Francija morala pritiskati na svoje dolžnike. To bo kmalu, ker se vprašanje medzavezniških dolgov ne bo dalo več dolgo odlagati.

Francija je v načelu priznala svoje dolgeve Ameriki, njen zastopnik se je pa brez vsakega uspeha vrnil pred par leti iz Washingtona, ker je ameriška vlada odbila francosko zahtevo analogije postopanja glede dolgov in reparacij. Reparacije so že rešili Amerikanci ne ravno ugodno za Francoze, sedaj bodo pa še dolgeve, o čemur so dovolj govorili pri volilni agitaciji.

Beleške.

Ene protipostavno vpokojijo, druge odlikujejo. Sedanji P. P. Ž. režim je brez vsakega vzroka in protizakonito vpokojil nekaj zagrebških vseučilišnih profesorjev. Kakor je javnosti znano, je ta upokojitev povzročila štrajk na vseh vseučiliščih v naši državi, v Beogradu pa zahtevala krvave žrtve. Kljub štrajku akademikov so nekateri profesorji v Zagrebu predavali, ali vsaj skušali predavati Pribečevićem akademikom. In baš radi tega, ker nekateri zagrebški profesorji niso bili solidarni z ljubljanskimi in beograjskimi kolegi, jih je Pribečević odlikoval. Odlikovan je bil na brzo roko zagrebški vseučilišni profesor Peter Skok s sv. Savom III. in radi tega, ker so ga za dobo štrajka dijaki pognali dvakrat iz dvorane. Nadalje je prejel sv. Savo II. profesor dr. Ferdo Sišić, slavitelj avstrijskih generalov in s kojim je bilo opasno spustiti se v kak razgovor za časa vojne. Sv. Sava II. sta dobila dva Ivana Tučana in Bubanovič, sv. Sava III. je dobil dr. Marko Kostrenčič, bivši komunist, ker je pred kratkem govoril še proti nacionalistom in dr. Artur Schneider, ki je napravil svoj strokovni izpit šele pred kratkem, ko je poskusil svojo srečo v tretjič. Vsa ta imenovana gospoda si je pridobila v dobi štrajka zasluge za Pribečevića in radi tega so jo porinili v višje stopene sv. Save.

Crimen laesae majestatis Pašičianae. »Hrvat« javlja: Na intervencijo beograjskega rektorja Pavla Popovića in Davidovičevih pristašev so bili radi akademskih nemirov izpuščeni iz zaporov vsi ob tej priliki aretirani visokošolci, izvemši Mihaela Markovića. Ko je imela enkrat beograjska policija v svojih pesteh Markovića, so zahtevali od njega, da mora poljubiti Pašičevo sliko. To nasilje je bilo ravno tako kakor ga prakticirajo Pribečevićevi žandarji s hrvatskimi seljaki, katere suvajo s puškinimi kopiti in nato jih pa silijo, da morajo poljubljati kopita. No, akademik Markovič pa Pašičevega naslikanega kundaka ni spokorno poljubil, ampak je pljunil nanj. Ta zločin je bil za radikale in posebej pa za policaje crimen laesae maiestatis Pašičianae in to so kaznovali v Beogradu z zaporom od mesec dni. To se je dogodilo v Beogradu leta 1924 po stoletnici osvoboditve srbskega naroda iz turškega suženjstva.

V Črnigori in Makedoniji ne sme nikdo od opozicije niti omeniti volitev. Radikalni uradniki od najvišjega do najnižjega pretijo na vse strani, govorec: Tiho, brate, o volitvah, ako ti je mila glava na ramah; razgovor o volitvah ni za živino, ampak za nas gospodo!

Katoliška univerze.

Italijanska vlada je priznala katoliško univerzo Srca Jezusovega v Milanu. Univerza ima juridično in filozofsko literarno fakulteto. Poleg teh doktoratov sme podeljevati tudi doktorate iz gospodarskih, socialnih in političnih znanosti. Ob tej priliki pregledamo njene predhodnice — katoliške univerze po drugih državah.

Prvo so ustanovili belgijski katoličani že febr. 1834 v Löweni. Začetek je bil skromen — 13 profesorjev in 86 slušateljev. Danes je univerza popolna z vsemi fakultetami, sedmimi inštituti za razne stroke ter bogatimi knjižnicami in laboratoriji. Univerza izdaja več časopisov in publikacij. Finančno jo podpirajo vsi belgijski katoličani z zbirkami. (Dvakrat na leto v vseh cerkvah, duhovniki še posebej vsako peto leto.) Sadovi te univerze so ogromni.

V Freiburgu v Švici so ustanovili katoliško univerzo leta 1889, ki obsega danes teološko, juridično in filozofsko fakulteto, devet različnih laboratorijev in knjižnico z 300.000 zvezki. Značilno je, da se vzdržuje v malem mestu (200.000 prebivalcev), v bližini treh drugih univerz (Bern, Lausanne in Genf). Znana je tudi njena internacionalnost. Profesorji in slušatelji se zbirajo od vseh vetrov. Predava se v latinščini, francoščini in nemščini, pa tudi v italijanščini, španščini in poljščini. Slušateljev približno 500.

Francozi imajo pet katoliških univerz (Paris, Lyon, Lille, Toulouse in Angers), ki so bile ustanovljene po l.

1875, ko je vlada dovolila več prostosti za višje študije. Toda že leta 1880 je vlada prepovedala katoliškim univerzam naslov »univerza.« Radi tega se sedaj imenujejo »Institut catholique.« Gojijo znanost vseh vrst, toda pri delu in razvoju jih ovira nepriznanje izpitov od strani države, ker morajo vsi slušatelji (na vseh približno 2000) polagati izpite pred profesorji državnih univerz.

Na Irskem je obstajal načrt za katoliško univerzo že od leta 1850. Za uresničenje načrta pa je manjkalo denarja pa slušateljev. Šele leta 1908 je začela delovati pod imenom »University College«, podpirana od države. Če tudi ne nosi naslova »katoliška« in imajo dostop vse konfesije, je vendar v resnici popolnoma katoliška.

V Beyruthu v Mali Aziji so ustanovili jezuiti že leta 1875 svojo univerzo, ki obsega danes teološko, filozofsko in medicinsko fakulteto. Goji zlasti študij orientalnih jezikov. Knjižnica obsega približno 150.000 zvezkov.

V Ameriki prednjači v tem oziru Kanada, kjer imajo katoličani dve lepo razviti univerzi. Prva je bila ustanovljena leta 1852 v Quebecu, druga 1878 v Montreahu. Obče sta popolni z inštituti najrazličnejših vrst.

V Zedinjenih državah ameriških obstoja brez števila katoliških inštitutov za višje študije, a nimajo značaja univerz. Edino »Ameriška katoliška univerza« v Washingtonu zasluži ta naslov. Ustanovljena je bila leta 1886, je popolna, bogata na knjižnicah in laboratorijih, a se ne more prav razviti. Slušateljev je imela v preteklem letu le 667. Pripravlja se ustanovitev podobne univerze v Chicagu.

Katoliška univerza v Santiagu (Chile) je bila ustanovljena leta 1889 in se polagoma razvija. Slušateljev 600 do 700.

V Buenos-Aires (Argentinijska) je bila ustanovljena l. 1910, a se radi konkurence in finančnih težkoč ne more prav razviti.

Na Filipinih imajo dominikanci svojo univerzo že od 28. aprila 1611, ki se imenuje »kraljeva in papeška.« Obiskuje jo do 7000 slušateljev. Univerza je popolna; poseduje velike klinike in laboratorije, bogat muzej in veliko knjižnico.

V razvoju so katoliške univerze na Poljskem, Kitajskem (Shanghai) in Japonskem (Tokio).

Tudi na Holandskem pripravljajo ustanovitev velike katoliške univerze, ki naj bi odgovarjala vsem modernim zahtevam.

Na misijonsko-znanstvenem tečaju v Mödlingu pa so Nemci letos sklenili zgraditi katoliško univerzo v Pekingju na Kitajskem.

Iz Slovenije.

Delegati podružnic Kmetijske družbe, pozor pred prevaro samostojnih. Vočigled občnemu zboru Kmet. družbe, ki se bo vršil prihodnji ponedeljek, 15. t. m. v Ljubljani, so se samostojni generali zopet poslužili prevare, da bi speljali na led naše delegate. Tajništvo SKS je razposlalo na delegate, ki so odločni pristaši SLS poziv, da morajo na ponedeljkovem občnem zboru glasovati za kandidate SKS. Svojim lastnim pristašem pa so poslali male slovenske trobojnice, katere si naj pripejo na suknje, ter vse delegate, ki nimajo znakov, iztrgajo iz vrst SLS. Vse naše delegate opozarjamo na to prevaro samostojnih, da ne bodo nasledili, ampak se vsi kot en moč zvesto pri volitvi držali kandidatne liste SLS. Kar ne morejo doseči samostojni goljufi in nepoštenjaki z glasovanjem, to bi si radi kot Lahji priborili z goljufijami in prevaro. Vse razne dosedanje nepoštenosti in zahrbtnosti niso koristile samostojnim, tako jim tudi to najnovejšo varanje ne bo uspelo!

Navodila za ofenzivo so jim dali. »Jutro« od dne 10. t. m. javlja med mariborskimi novicami to-le: »Politično-propagandni tečaj se je vršil pod vodstvom orjuna dne 7. in 8. t. m. v mariborski Citalnici. Okoli 50 udeležencem z dežele so predavali o raznih aktualnih vprašanjih gg. dr. Ljudevit Pivko, dr. Irgolič, dr. Snuderl, dr. Vauhnik, dr. Cazafura, dr. Stefančič, ravnatelj Lesničar in prof. dr. Maks Kovačič. Tečaj je zaključil družabni večer v restavraciji Narvdnega doma. — Posebno mariborska orjuna tako rada povdarja, da ni dekla dr. Žerjava, a baš ravno kar omenjeni propagandni tečaj so vodili najbolj zagrizeni policajdemokratje, ki so vsi oboževalci dr. Žerjavovih nasilnih metod. Ta propagandni tečaj pod vodstvom orjune ni bil prav nič drugega, kakor razdelitev nasilnih navodil za bodoče volitve. Najbolj aktualna vprašanja so bila doslej za orjunaše in Žerjavovce nasilje v najrazličnejših oblikah. Naj le zopet začnejo mariborski orjunaši s praktičnim izvajanjem ravnokar omenjenih aktualnih vprašanj nasilja, se bodo presneto opekli, kakor so se že nekateri od njihove čedne družbe. Divjalo, pretepalo in razbijalo se na Slovenskem štajerskem ne bo, pa če tudi organizira na zunan mehki JDS kandidat dr. Pivko vse štajerske orjunaše za ofenzivo proti SLS.

Že 38 let je

SARGOV

KALODONT

ZOBNA KREMA

neneadkritljiva dobra!

Zloraba uradnih in strokovnih konferenc. Kakor izve-
mo, imajo vse šole pujskega okraja v soboto, dne 13. t.
m., šole prosti dan. Učiteljstvo gre namreč na konferenco
v Ptuj, kjer bo po poročilih naših informatorjev referiral
Žerjavov demokrat dr. Pivko. Gotovo imamo vsled beda-
sto urejenih počitnic in drugih konferenc cele mesece
izgube v šolskem pouku. Sedaj pa se je začela šola ustav-
ljati in pouk ovirati, da zamorejo referirati Žerjavovi laži-
demokratski kandidati in Pribečičev hlapci-sokolaši. Zo-
pet zloraba šole od strani sedanega sistema in njegovih
prizvržencev. Bilježimo in pomnimo, da primerno plačamo
vsem!

Umrla je v Poljčanah obče spoštovana gospa Elizabe-
ta Bohak v starosti 83 let. Rajna je bila mati umrlega de-
kana slovenjebistriškega, preč. g. Franca Bohaka. Blagi
rajni večni mir, potrti hčerki naše sožalje!

Tretji red sv. Frančiška. V sredo, dne 17. decembra
1924 bo mesečni shod skupščine duhovnikov ob pol peti
uri zvečer. Referat velehradskega romarja.

Prestavljen je s 15. t. m. č. g. F. Urleb od Sv. Martina
pri Slovenjgradcu k Sv. Ilju pod Turjakom.

Žepni tatovi v Ljubljani. Hrvatski žepni tatovi, ki so
pri nas znani kot posebni strokovnjaki, kaj radi delajo raz-
ne »službene« izlete v Slovenijo. Žrtev takih tatov je po-
stal v Ljubljani trgovec iz Litije Franc Marinič. Pripeljal
se je z dopoldanskim vlakom, pri katerem je na kolodvoru
po navadi velika gnječa. Okrog njega sta se smukala dva
možka, ki sta izgledala kot konjska mešetarja. Ko je trgo-
vec zapustil kolodvor ter šel k brivcu, je pri plačanju opa-
zil, da mu je izginila iz žepa listnica z več tisoč dinarji
gotto in v delnicami hrvatskih bank v vrednosti več de-
settisoč dinarjev.

Točilna taksa za trgovce. Kakor izve-
mo od finančnega ravnateljstva v Mariboru, čaka naše trgovce, ki se pečajo
tudi s prodajo alkoholnih pijač, zvišanje točilne takse, po-
sebnost na deželi. Dosedaj je imenovano ravnateljstvo raz-
ločevalo trgovce, ki prodajajo pijače v odprtih ali zaprtih
steklenicah čez ulico od onih, kjer se točijo alkoholne
pijače v poslovnih prostorih na stoječe goste, ker je iz-
ven Maribora v višini takse velika razlika. Dočim se je
dosedaj prvim predpisalo na polletni taksi samo 300 do
750 din., plačujejo drugi takse v znesku do 750 do 1500
din. za pol leta. Generalna direkcija posrednih poreza pa
je sedaj z dvema odlokom dala strikten nalog, da se mo-
ra trgovcem, ki točijo alkoholne pijače, predpisati takso
od 1. januarja 1925 naprej po 4. pripombi k tar. post. 62,
to je tudi v malih krajih, od 750 do 1500 din. za pol leta,
ne ozirajo se na to, ali točijo ti alkoholne pijače v odpr-
tih ali zaprtih steklenicah čez ulico, ali pa za potrošnje
na stoječe goste v poslovnih prostorih. Ker se posebno na
deželi mnogim trgovcem ne bo več izplačalo, alkoholne
pijače še naprej prodajati, ker v celem letu ne zaslužijo
1500 do 3000 din., kolikor znaša sama celoletna taksa,
opozarjamo vse take trgovce, naj še tekom tega meseca
odjavijo pri finančnem ravnateljstvu naravnost, ali pa tu-
di potom najbližje finančne kontrole pismeno svojo pra-
vico točenja alkoholnih pijač; tem trgovcem od novega
leta naprej ne bo treba več plačati točilne takse. Vsak
trgovec pa ima kljub tej odpovedi še pravico, prodajati
alkoholne pijače v originalnih zaprtih steklenicah na tr-
govski način, ako steklenic ne polni sam in tudi sam ne
otvarja, ker je te vrste prodaja alkoholnih pijač takse
prosta.

Razpis ustanov trgovca Antona Kolenca v Celju.
Kuratorij ustanov trgovca Antona Kolenca v Celju razpi-
suje s tem dijaške ustanove po sledečih določilih: I. Iz
splošnih določil. a) Prednost pri prejemanju štipendij ima-
jo v vsakem slučaju taki pridni potrebni prosilci, ki so s
pokojnim gospodom Antonom Kolencem, veletrgovcem
v Celju, v sorodu ali svaštvu, za njimi domačini iz gornje-
grajskega okraja, sicer pa Slovenci sploh brez ozira na
spol. b) Za posamezne štipendije ni določena nikaka sva-
ta, temveč ima kuratorij po vsakokratnih razmerah in po
stanju dohodkov iz glavnice premoženja določiti vi-
sokost posameznih naklonitev in osebe štipendistov. 2.
Posamezne ustanove. I. Ustanova za dijaške visokih šol.
Ustanova je namenjena dijakom visokih šol, kakor uni-
verz, tehnika, visokih trgovskih šol, umetniških akademij
in drugih, brez ozira na to, ali so v tu- ali v inozemstvu. II.
Ustanova za dijaške srednjih šol. Ta ustanova je name-
njena dijakom gimnazije, trgovske šole, meščanske šole,
ali drugih srednjih šol v Celju. Sorodnikom g. Antona
Kolenca pa se sme te ustanove podeljevati tudi na takih
šolah izven Celja. III. Ustanova za učence kmetijske šole
v St. Juriju ob južni žel. Brez omejitve. 3. Kako in v ka-
terem roku je vlagati prošnje. Prošnje za gori navedene
ustanove je vlagati izključno le pismeno na naslov: »Kur-
atorij ustanov trgovca Antona Kolenca v roke dr. Erne-
sta Kalana, odvetnika v Celju«, do 30. 12. 1924. Proš-
njam je priložiti zadnje izpričevalo po izpitih, kolektivnih
itd., pri prosilcih, ki se sklicujejo na sorodstvo ali svaštvo
s zapustnikom, ali na to, da so doma iz gornjegrajskega
okraja, tudi listine, s katerimi dokažejo te svoje trditve:
krstni list, rodbinski izkaz, potrdilo župnega ali občins-
kega urada itd. Tudi je v prošnjah nvesti, kako dolgo že
prošilec študira na dotični šoli ali zavodu in kako dolgo
bo študij predvidoma še trajal, in popis njegovih osebnih
razmer ter slednje posvedočiti z uradno listino (ubožno
izpričevalo). Oziralo se bo samo na pismene prošnje;
osebna intervencija je v vsakem slučaju izključena. — Za
kuratorij ustanov trgovca Antona Kolenca v Celju: Od-
vetnik dr. Kalan v Celju.

Dnevne novice.

Razdelitev orožja. Zagrebški »Hrvat« javlja, da je vo-
jaštvo po Liki in Krbavi razposlalo na razne občine po
40 do 150 vojaških pušk. Ta razdelitev orožja se je izvr-

šila radi tega, da se očuva in osigura javna varnost. Na-
dalje pravi »Hrvat«, da obstoji ta javna varnost v tem-le:
V selo Crveni Bok je došel te dni znani Pribečičijanec
Uzelac. Ta je zbral nekaj srbskih kmetov in jim je dobe-
sedno govoril takole: »Zapišite se med komite, dobili bo-
ste puške, municijo, bombe in denar, koliko bo pač potre-
bno. Jaz bom vaš voditelj in na dan volitve bomo mi raz-
bijali republikanske volilne skrinjice. Če bi pa bilo potre-
bno, pobili bomo vse Hrvate republikance, ki bodo šli na
volišča.« Kljub temu govoru divjaka Uzelaca se vendar ni
vpisal med te Pribečičeve komite niti eden srbski seljak.
Vodstvo HRSS je dobilo že pred dobrim mesecem obve-
stilo o razdelitvi orožja po Liki in Krbavi in ni znalo, kako
in proti komu bi se naj uporabljalo to vojaško orožje. Se-
daj je dal na to zagonetno vprašanje odgovor zloglasni
Uzelac in je več nego dovolj pojasnjeno, kako bo zgle-
dala po Liki in Krbavi javna varnost v onih dneh pred vo-
litvami in na dan volitve.

Vlada in ruski begunci. Vlada pripravlja za volitve
nov škandal, ki je izzval med političnimi krogi in to še
posebno pri opoziciji razne razprave. Vlada je namreč
razposlala na vse občine obvestila, v katerih se zabičava
občinskim predstojništvom, da lahko upišejo brez strahu
vse ruske begunce v volilne imenike. Radi ravnokar omen-
jenega postopanja vlade je nastala v političnih krogih ve-
lika debata o členu 9 volilnega zakona. Po tem členu in
po mišljenju ruskega pravika v »Politiki« je težko odlo-
čiti, imajo li ruski begunci pri nas volilno pravico, ali je ni
majo. Drugi zopet povdarjajo, da imajo glasovalno pra-
vico pri nas vsi Slovani, ki prebivajo do sestave volilnih
imenikov v kaki občini kraljevine SHS. Takemu tolmače-
nju se protivi duh ustave in zdrava logika. Po takem tol-
mačenju bi imeli pri nas volilno pravico tudi poljski ter
češki konzul z vsemi svojimi uradniki, ker so vsi Slovani.
Kakor je videti, hoče vlada izkoristiti nejasnost volilnega
zakona, ker upa, da si bo ravno s pomočjo ruskih glasov
priporila večje število mandatov. Po zakonu odločujejo
pri nas v zadnji instanci o teh vprašanjih sodišča, ki so
se pa že izrekla, da ruski begunci nimajo volilne pravice,
ker ne bivajo pri nas stalno, ampak samo začasno in so
člani vojne edinice, ki še ni razpuščena. Iznenadenja gle-
de podelitve volilne pravice ruskim beguncem pri nas pod
sedanjim režimom nikakor niso izključena, ampak celo
zelo verjetna!

Hanaovci med seboj. Preteklo nedeljo je doživel os-
ješki korzo svojo senzacijo. V času, ko se je sprehajalo po
trgu največ ljudi, se je približala mlademu Sandorju Mag-
diku gruča Hanaovcev. Hipoma so ga obkolili in eden od
njih je sunil z dolgim nožem Magdika v trebuh in v prsi.
Napadeni se je s krikom zgrudil, napadalci so se pa hipoma
zbežali in dasi jih je policija takoj zasledovala, je mo-
rilec vendar ušel, dočim so dvojico njegovih tovarišev pri-
jeli. Vzrok napada je osveta, ker je Magdik, ki je bil sam
nekaj časa Hanaovec, zapustil organizacijo ter izdal poli-
ciji vse tajnosti. Dasi so v bolnici ranjenca takoj operi-
rali, vendar je njegovo stanje brezupno.

Zapiranje Radičevcev v Vojvodini. Pred kratkem
je bilo v Vojvodini na pritisk iz Beograda aretiranih 20
pristašev HRSS. Nekatere od teh žrtev so vtaknili pod
ključ samo radi tega, ker so pobirali po predpisih vo-
lilnega zakona podpise za HRSS kandidatne liste. Dru-
ge so zopet porinili med štiri stene, ker so po ustavnem
pravu govorili o volitvah 8. februarja. Te aretacije so
jasen dokaz, s kakimi sredstvi hoče današnja kamaril-
na vlada preprečiti in omejiti svobodni izraz narodne
volje.

Mezdno gibanje grafičnih delavcev. Ker je kolektivna
pogodba med tipografi in njihovimi delodajalci bila odpo-
vedana in ker rok odpov. poteka, so se vršila med obema
skupinama v Osjeku pogajanja. Ker ni prišlo do sporazu-
ma, so pogajanja začasno prekinjena, nadaljevala se bodo
pa prihodnji teden. Do sporazuma bo težko prišlo in naj-
brž stojimo pred štrajkom vsega grafičnega delavstva v
celi državi.

Prevare agenture »Fixum« v Zagrebu. Po prevratu
je v naših večjih mestih kar deževalo novih »bank« in
raznih agentur, potem katerih so skušali spekulanti na
lahek in hiter način obogateti. Tako agenturo je ustano-
vil tudi Nikola Bačić v Zagrebu. Z veliko reklamo se mu
je posrečilo ugled svoje agenture dvigniti. Posebno je
naglašal v svoji reklami, da preskrbi nalaganje denar-
ja na dobre obresti, nadalje preskrbi stanovanje itd. —
Našlo se je mnogo lahkovernežev, Bačić je dobljeni de-
nar »dobro« naložil v svojem žepu. Sedaj so prišli nje-
govim sleparijam na sled ter ugotovili, da je osleparil
razne osebe za skupno svoto 300 tisoč dinarjev.

Nova zagonetna afera v Beogradu. Beograjska jav-
nost se še ni pomirila vsled tajnstvene krvave afere, v
katero je bil zapleten ubiti ameriški vicekonzul Dayton,
pa jo že zopet vznemirja nov zagoneten zločin. V stano-
vanju vdove Miroslave Žakič so našli truplo uradnika v
ministrstvu trgovine Obradoviča. Policiji je vdova zatrje-
vala, da je njen stari prijatelj umrl nagle smrti, ker ga je
najbrž zadela kap. Mnogi znaki pa govorijo, da je bil
Obradovič, ki je imel 45 let ter bil dosedaj popolnoma
zdrav, zastrupljen.

Trčenje naših parnikov. Jugoslovanska parnika »Beo-
grad« in »Marija« sta vsled goste megle trčila skupaj v
tržaškem zalivu. Oba parobroda sta težko poškodovana.

Železniške nesreče so zopet na dnevnem redu. Mi-
nuli pondeljek sta trčila skupaj v Rimskih toplicah dva
tovorna vlaka. Materijalna škoda je zelo velika, človeških
žrtev pa k sreči ni bilo. Par dni preje se je dogodila težka
železniška nesreča v Makedoniji, na novozgrajeni progi
Štip—Veles. Potniški vlak je skočil s tračnic; lokomotiva
se je zarila globoko v nasip ob progi, vagon za lokomo-
tivo je bil popolnoma zdrobljen, ostali vagoni pa vsi več
ali manj poškodovani. Žalibog je zahtevala nesreča števil-
ne človeške žrtve. Lahkoranjenih je 20 oseb, težko pa 8,

med temi 2 smrtno. — Tudi v Banatu se je ta teden do-
godila nesreča, ki bi bila lahko enako usodna, kakor ona
v Makedoniji. Brzi vlak Pančevo—Velika Kikinda je trčil
na progi v najhitrejši vožnji ob tovarno lokomotivo. Uda-
rec je bil silno hud; ranjenih je bilo več potnikov. — Če
se bodo nesreče tako pričeile kopiciti, bo kmalu naš pro-
met na isti stopnji, kot je bil po preobratu.

Poglavak naših vagonov. Kljub številnim želez-
niškim delavnicam, v katerih se popravljajo vagoni, se
množi število pokvarjenih vagonov vedno bolj. Dokler
so privatne tvornice imele z državo pogodbo, so vagoni,
katere niso mogle popraviti državne delavnice, odpre-
mljali njim. Po preteku pogodbe popravljajo vagoni sa-
mo državne delavnice. Radi tega ostane vsak mesec nad
100 vagonov nepopravljenih. Število pokvarjenih vago-
nov se je pomnožilo sedaj na 3500, pa še vedno od me-
seca do meseca narašča. To se pozna tudi pri prometu,
zlasti, kadar je živahna izvozna sezona.

Razbojniki s črno krinko krinko pred sodiščem. Ti
razbojniki so izvršili v okolici Beograda 12 zločinov, raz-
bojništev, roparskih umorov itd. Cela banda šteje osem
razbojnikov in poglavar jim je Obrad Blagojevič. Pred
dvema letoma so začeli ti hajduki pravcati teror izvajati
po celi beograjski okolici in najbolj krog Avale. Pred so-
diščem so sedaj cele množice prič, a pri dokazovanju zlo-
činov so se pokazale znatne težkoče, ker nobeden od na-
padenih ne more s prisego potrditi, da ga je res napadel
ta in ta razbojnik, ki sedi na zatožni klopi. Razbojniki so
sicer nekaj zločinov priznali v preiskovalnem zaporu, a
sedaj pred sodiščem se izgovarjajo, da so jih z batinami
prisilili do priznanja. Ravnokar omenjena beograjska raz-
prava proti tem banditom zelo spominja na Carugov pro-
ces v Osjeku in je zanimanje zanj v Beogradu zelo veliko.

Nesreča na morju. Italijanske ladje nimajo sreče na
naši obali. Pred kratkem se je prevrnila italijanska ladja ob
naši obali in komaj se je posrečilo, da so otehi smrti po-
sadko. Pred par dnevi je odplula iz Italije proti Gruziji ita-
lijanska jadnica »Mandolle«, da bi prepeljala drva v Ita-
lijo. Vihar jo je zagrabil in ker je bil ladijski kapetan ne-
spособen, je zadela ladja ob otok Daksa, razbila in s te-
žavo se je rešila posadka.

**Josip Novak: Slovenska vadnica za nemške osnovne
šole, 3. zvezek.** Odobril prosvetni oddelek za Slovenijo.
Založila kr. zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani. Cena
broš. 30 din., vez. 32 din. — Pričujoča knjiga je plod iz-
kušenega slovenskega šolnika. Zaključuje delo, ki naj iz-
polni vrzel, ki je nastala ob prevratu, ko ni bilo učbenikov
za tiste osnovne šole, ki so ohranile še nemški učni jezik.
Ta knjiga pa ni suhoparna slovnica, temveč je sinteza
vsega slovenskega jezikovnega pouka, odgovarjajoča se-
daj predpisani stopnji.

Slovesna zaprisega prvega slo- venskega župana v Mariboru.

Minula sredo bo zabeležena sigurno v analih sloven-
skega Maribora kot zgodovinski dan. V posvetovalnici
mestnega magistrata se je odigral važen dogodek — za-
prisega prvega slovenskega župana, ki je bil izvoljen v
Mariboru na podlagi narodnega, slovenskega programa.

Zaprisego so že popoldan naznanjale narodne zasta-
ve, razobešene na magistratu. Še pred določeno uro je
napolnilo občinstvo galerijo posvetovalnice. Okrog 6. ure
so zasedli svoje prostore novoizvoljeni občinski svetniki.
Narodni blok je zasedel sredino in desno stran, Nemci in
en komunist so se pa spravili na levo; prostori socialis-
tov so ostali prazni, ker njihovi zastopniki v znak protesta
niso prisostvovali županovi zaprisegi. Ko so bili zbrani
vsi zastopniki, so vstopili v dvorano veliki župan dr. Pirk-
majer, novi župan dr. Leskovar in bivši župan Grčar.

Veliki župan je v kratkem nagovoru čestital v imenu
vlade občinskim zastopnikom, da so omogočili z enotnim
nastopom, da je Maribor dobil slovenskega župana. Po-
vdarjal je važnost in pomen avtonomnega mesta Maribo-
ra, ki je kot najsevernejša točka ob enem ena najvažnej-
ših postojank naše države. Prečital je nato kraljevi ukaz,
s katerim se dr. Leskovar potrjuje kot mariborski župan.
Med čitanjem ukaza je komunistični zastopnik demon-
strativno zapustil dvorano.

Nato je veliki župan slovesno zaprisegel dr. Lesko-
varja. Po prisegi mu je čestital v imenu vlade, ob enem
pa se je zahvalil bivšemu županu g. Grčarju.

Po govoru dr. Pirkmajerja je povzel besedo novi žu-
pan dr. Leskovar ter izvajal:

Velečenjeni g. veliki župan!

Ravnokar sem zaprisegel. Bodite uverjeni, da mi bo-
de prisega vedno sveta, in da jo bodem pri vsem svojem
delovanju kot župan avtonomnega mesta Maribor upošte-
val ne samo po besedilu, ampak tudi po duhu. Saj odgo-
varja prisega tako popolnoma mojemu notranjemu dušev-
nemu razpoloženju, saj velja prisega naši novi državi,
kraljevini SHS in njenemu predstavitelju in zastopniku,
našemu kralju N. V. Aleksandru I. K. Kajti danes zavze-
ma prvič mesto mariborskega župana Slovenec, ki je bil
na to mesto izvoljen po splošni in enaki volilni pravici od
mariborskih volilcev kot nositelj narodne ideje. S tem je
Maribor pred celim svetom jako energično dokumentiral,
da je slovensko mesto in da je in hoče ostati slovensko
in kot tako neustrašen branik državne misli na najsever-
nejši točki naše ljubljene Jugoslavije. Ta činjenica mi bo-
di zvezda voditeljska pri vsem svojem delovanju.

Gospodje odborniki!

Smatram za svojo prvo dolžnost, da Vas prosim, da
daste z menoj duška veselju in zakličete: Živela Jugosla-
vija, živel N. V. naš kralj Aleksander I.!

Gospodje občinski odborniki!

Mariborsko prebivalstvo nam je izročilo in zaupalo upravo mesta Maribor za dobo treh let. Uprava tega mesta je avtonomna, t. j., mestni svet in občinski svet vrši na mestnem območju tudi vse one agende državne uprave, ki jo sicer izvršuje politična oblast I. stopnje.

Avtonomija je bila, ki je omogočala razvoj mesta v splošnem, osobito tudi mesta Maribor. Od prebivalstva izvoljeni zastopniki ostanejo v stikih s prebivalstvom, čutijo njegove potrebe in te potrebe upoštevajo pri izvrševanju uprave. Na ta način se mestna uprava izogiblje ozkostrnemu birokratizmu, ki je neizogibna posledica vsake uprave, ki jo izvršuje uradniški aparat, ki je izgubil stik z ljudstvom. Zato nam mora biti avtonomija mesta sveta. Sedaj, ko je Maribor pri volitvah s tako odločnostjo pokazal, da hoče biti branik naše državne ideje, ni več razloga, da ne bi imel zopet ves obseg agend, ki spadajo k avtonomiji mesta in nobenega razloga, da se ne bi vrnil mestu tudi obrtni referat, ki mu je bil leta 1921 iz državnopolitičnih ozirov odvzet. Ena prvotnih glavnih nalog bode torej, da se nam zopet vrne odločba v obrtnih zadevah, da bode naša avtonomija zopet popolna.

Svesti si velikega pomena avtonomije za nadaljni razvoj mesta, bomo avtonomijo mesta gojili in ščitili kot dragocen zaklad, ki ga moramo shraniti tudi našim potomcem.

Lé tedaj, ako imamo avtonomijo v celem njenem obsegu, se bode dalo rešiti tudi socialno vprašanje, v kolikor je to mogoče v okviru ene občine, enega mesta.

Najobčutnejše socialno zlo je še vedno stanovanjska beda. Nobeno socialno vprašanje ni povzročilo po vojni toliko gorja, toliko solz, toliko ogorčenja, toliko kazenskih preganjaj, kakor ravno to vprašanje. Zato nam je dokaz, da nekaj tu ne more biti v redu. Prepričan sem, da se tudi to vprašanje da urediti, toda nikakor ne po enem kopitu, ampak individualno, po posameznih krajih in občinah. Tudi to vprašanje spada v občinsko avtonomijo, ker se tiče najvitalnejših interesov občanov, ki so za nje ravno takega pomena, kakor je vsakdanji kruh, in ravno radi tega bi bilo mnogo boljše, da bi se pustilo prizadetim, t. j. hišnim gospodarjem in najemnikom, več svobode tudi pri rešitvi tega vprašanja. Gotovo so nezdave razmere, ako hišni lastnik upotrebi vsa sredstva, da bi imel v svoji hiši čim manj stanovanj, kaže pa na nezdave razmere tudi slučaj, ki se dogajajo, da ima najemnik v sobah s parketom svoje kunce, ali da je lastnik v podnajemu pri svojem najemniku in mu plačuje več podnajemnine, kakor znaša najemnina za celo hišo. In kar je pri tem še žalostnejše, da ni upati, da bi se napravilo več stanovanjskih hiš, ubita je vsaka stavbena podjetnost, in s tem se stanovanjska kriza le podaljšuje. Torej tudi na tem polju nas čaka mnogo dela. Občina bode skušala po svojem odgovornosti stanovanjski bedi z ustvaritvijo večjega števila stanovanj, toda prepričana je, da se tudi s tem beda ne da stalno zboljšati.

Vsekako je sedanji upliv občine mnogo premajhen; občina je sedaj dolžna vzdrževati aparat, ki jo stane letno nad 100.000 din., a zato lahko nakaže kot stanovanjska oblast I. stopnje letno morda 20 stanovanj, toda le kot I. instanca, kajti končno odloča o tem itak stanovanjsko sodišče v Ljubljani. Zato bode občina morala posvetiti vso skrb rešitvi tega vprašanja.

Javno zdravstvo.

Velevažne naloge čakajo občino tudi pri reševanju vprašanj, ki se tičejo javnega zdravstva. Rdečica sramu me oblije vsakokrat, ko grem mimo javnih stranišč in pomislím, kak vtis mora nespaga, ki se tam vidi, napraviti na tujca. K temu pa pride velika nevarnost za celo prebivalstvo mesta in okolice ob izbruhu kake epidemične bolezni. Tudi ulice in javni prostori sploh se nikakor ne odlikujejo po čistosti. Maribor pod nobenim pogojem ne sme nuditi lice propadajočega, umazanega mesta, lice mesta Maribor mora kazati tudi na zunanji znake mladosti, znake gospodarskega razvoja in znake napredka moderne higiene. Tudi se mora nuditi revnim slojem brezplačna zdravniška pomoč.

Šolstvo.

Podlaga vsega napredka, kulturnega in gospodarskega, so dobre šole. S srednjimi šolami je občina dobro preskrbljena in želeli je le, da bi se te šole tudi v bodoče vzdržale na oni višini, na kateri so danes. Tudi ljudskih šol ima občina za enkrat dovolj in treba bo skrbeti, da se tudi najrevnejšim otrokom omogoči obisk šol, da dobijo potrebna učila in knjige in eventualno tudi opoldne hrano; pač pa se kaže zelo nujna potreba po onih šolah, ki so pred vsem za to, da dopolnijo ljudskošolsko izobrazbo in ki pripravljajo pot v praktično življenje. Tukaj mislim meščanske šole in obrtno-nadaljevalne šole. Mesto ima dve dekliški meščanski šoli, a samo eno deško meščansko šolo. To razmerje se še poslabša, ker vzdržujejo tudi šolske sestre jako dobro obiskovano dekliško meščansko šolo. Razmerje je torej 3:1, zato je pa ta ena deška meščanska šola prenapolnjena, in ne more več ustrezati potreb. Z vso resnostjo se bomo morali lotiti vprašanja ustanovitve II. deške meščanske šole. Nič manj važna je tudi skrb za obrtno-nadaljevalno šolo in trgovsko-nadaljevalno šolo.

Trgovsko nadaljevalno šolo ima na svoji skrbi trgovski gremij, veliko večje pa je breme, ki ga nosi občina z obrtno-nadaljevalnimi šolami. Te šole so med vojno popolnoma prenehale, a so se na novo zopet otvorile leta 1920. Danes obiskuje te šole več tisoč vajencev, ki dobivajo tu svoj pouk. Te šole so za Maribor velevažnega pomena, kajti v njih dobivajo vajenci, ki so prišli od vseh vetrov v Maribor, da se izuče obrtništva, nadaljni šolski pouk, ki pa se tesno naslanja na strokovno skupino, ka-

teri vajenec pripada. Te šole so za Maribor tem važnejše, ker imamo v Mariboru še mnogo mojstrov-obrtnikov brez šole, brez strokovne, oziroma brez teoretične predizobrazbe. Največ zaslug za krasen razvoj teh velevažnih šol gre g. šolskemu nadzorniku Finku, ki mu bodi na tem mestu izrečena najlepša zahvala.

Tem šolam torej bode morala občina posvetiti svojo največjo skrb.

Sicer bodo s tem združene tudi znatne materialne žrtve, toda tudi teh se ne smemo ustrašiti, saj je pač izobrazba, splošna in strokovna, največji zaklad, ki ga moremo izročiti svojim potomcem, saj tudi s tem najboljše koristimo svojemu mestu, kakor tudi celi državi.

Gospodarstvo.

Občina pa tudi ne bode smela zanemarjati svojih gospodarskih naprav. Imam v mislih električno podjetje, klavnico, vodovod, pogrebni zavod. Vsa ta podjetja so tudi velikega socialnega pomena in zato je izključeno, da bi se postavila na kapitalistično stališče, samo na stališče najboljše rentabilnosti. Vendar bode pa naša skrb, da se v ta podjetja vložene glavniice obrestujejo in amortizirajo, kajti sicer bi pomenjalo odtujitev prevzetega temeljnega občinskega premoženja.

Pri teh napravah zaposluje občina mnogo delavcev, duševnih in telesnih. Skrb mestne občine bo, da ustvari svojim nameščencem v okviru svojih moči take eksistenčne pogoje, da bo za vzgled tudi drugim podjetjem in da bo potem od njih lahko zahtevala v izvrševanju svojih dolžnosti ono vestnost, ono točnost in ono zvestobo, ki je predpogoj za vsak gospodarski napredek. Ako bomo dosledno izvajali svoj program, potem bomo tudi v veliki meri rešili jako težavno socialno vprašanje: brezposelnost.

Ne morem Vam tukaj naštetih vseh socialnih nalog, izjavljam samo, da bo vsaka socialna potreba našla v nas odprta srca.

Tu bi omenil še nekaj. Od strani socialdemokratske stranke se nam očita, da ima občina meščansko zastopstvo in da za delavstvo ne bomo imeli pravega smisla. — Dovolite, da takoj iz vsega početka kažem na neutemeljenost tega očitka. Poglejte si zastopnike narodnega bloka. Od prvega do zadnjega so to delavci, eni duševni, drugi telesni, ki si v potu svojega obraza služijo svoj vsakdanji kruh — kapitalistov med njimi ne najdete. Zato je tudi očitek, da ne bi imeli smisla za delavske sloje, povsem neutemeljen. Kar nas loči od zastopnikov socialdemokratske stranke, je samo način, kako rešiti socialna vprašanja. Socialni demokratje mislijo rešiti to vprašanje z razmetanjem človeških strasti, svoj program zidajo predvsem na nevoščljivost in človeško zavist in zato proglašajo kot svoj evangelij razredni boj delavstva proti meščanstvu. Tja jim mi ne moremo slediti, kajti raznemati človeške strasti za medsebojni boj je zlo, veliko zlo, in zlo še ni nikdar rodilo kaj dobrega. Vsako zlo rodi novo zlo. Zato mi socialnim demokratom ne moremo slediti na njihovi poti, zato gremo drugo pot medsebojne sprave, ki jej služi za podlago ljubezen do bližnjega, ljubezen do soprotnice, ne razredni boj, ne medsebojno sovraštvo, ampak medsebojni sporazum, medsebojna bratovska ljubezen, to je naša pot, ki smo si jo izbrali pri reševanju socialnih vprašanj, in te se bomo tudi držali po geslu našega pesnika:

Odpri srce, odpri roke,
otiraj bratovske solze,
sirotam olajšuj gorje!

Povdarjal sem poprej, da mi bo dejstvo, da sem izvoljen za župana kot nosilec narodne ideje, zvezda vodnica pri vsem mojem delovanju. To delovanje pa ne bo nikdar prekoračilo meje pravice in pravičnosti napram vsem meščanom, ne glede na narodnost. Zastavil bom vse svoje moči, da se varuje osebna svoboda in zasebna lastnina vsakogar pod vsakim pogojem proti vsakomur. Ne v medsebojnem boju, temveč v skupnem vzajemnem delu, ne v uničevanju gospodarskih vrednot, ampak v stvarjanju teh enot vidim razcvit in napredek Maribora. Gospodje odborniki! Naši bratje Sibi so si vzeli za geslo: Samo sloga Srbina spasava. Poprimimo se pri mestni upravi tudi mi tega gesla in blagrovali nas bodo naši volilci, blagrovali naši potomci, naše delo bode blagoslovil Bog in mi sami se bomo veselili uspehov, ki jih bo rodila naša sloga.

Po svojem govoru je pristopil g. župan k drugi točki dnevnega reda ter zaprisegel novega podžupana g. dr. Lipolda.

Po zaprisegi podžupana je dr. Leskovar podal občinskemu svetnikom navodila in program za bodoče delo. Ker se je v treh mesecih, odkar ni deloval občinski svet, nakopičilo ogromno število nerešenih vlog, bo moral novi občinski svet s podvojenimi silami delati, da napravi v najkrajšem času red. Proračun bo nemogoče spraviti pod streho pred 1. januarjem. Občinske seje se bodo vršile za naprej vsak torek od 5. do 9. ure zvečer. Seje se bodo kolikor mogoče skrajšale, tem več se bo pa delalo v odsekih. Mestni svet bo imel sejo vsak petek. — S tem je bil dnevni red izčrpan in župan je sejo zaključil.

Maribor je torej končno dobil svojega slovenskega župana. O njegovi osebnosti razpravljati, bi bilo odveč, saj je znan ne samo v Mariboru, ampak v celi Sloveniji kot kremenito-značajan mož. V svojem govoru, v katerem je razvil program bodočega dela za Maribor, ni obetal nikakih zlatih gradov. Toda to, kar je obljubil, bo gotovo izvršil in z njegovim delom se bo Maribor povzdignil na višino, ki mu gre kot drugemu največjemu mestu Slovenije.

KOLIKO BODO STALI NAŠI ČASOPISI L. 1925?

Naši časopisi ohranijo za prihodnje leto popolnoma stare cene. Dasiravno so se pomočniške plače tekom leta 1924 zvišale, se vendar cene našim listom po novem letu ne bodo nič zvišale.

»Slovenski Gospodar« bo stal v letu 1925 v Jugoslaviji:

celoletno 32 dinarjev,
polletno 16 dinarjev,
četrtno 8 dinarjev.

Zunaj naše države pa stane »Slovenski Gospodar« še enkrat toliko, kot doma.

»Straža« bo stala leta 1925 v Jugoslaviji:

Celoletno 80 dinarjev,
Polletno 40 dinarjev,
Četrtno 20 dinarjev,
Mesečno 7 dinarjev.

Izven naše države stane »Straža« še enkrat toliko, kakor doma.

Iz Maribora.

I. redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v torek, dne 16. decembra t. l. ob 17. uri v mestni posvetovalnici s sledečim sporedom: 1. Sestava odsekov. 2. Proračunski provizorij. 3. Spremembe poslovnega reda.

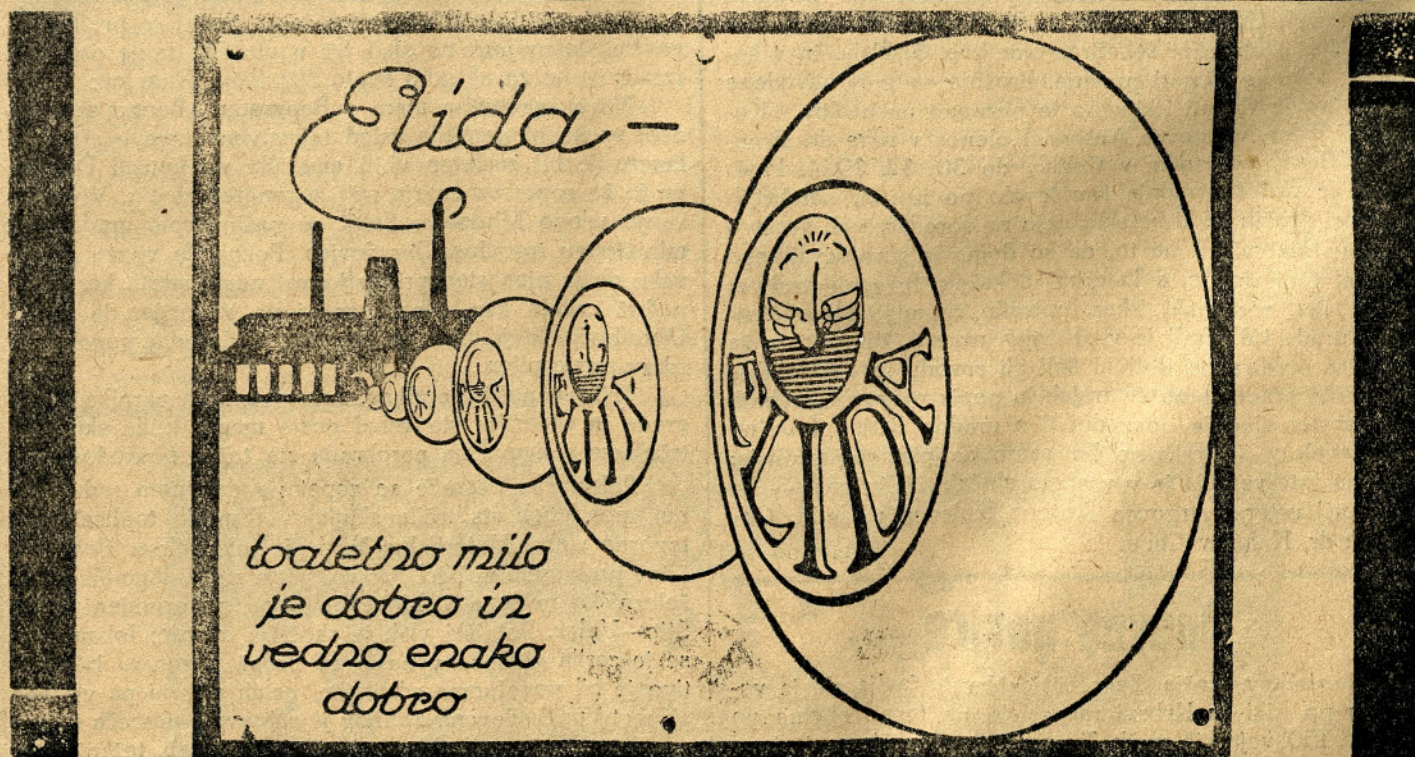
Stanovanjski problemi. Novinar g. Franjo Pirc je otvoril ciklus veleaktualnih predavanj o stanovanjskem problemu. Začetek predavanj je bil že prošlo nedeljo, drugo predavanje je pa v nedeljo, dne 14. t. m. ob 10. uri dopoldne v Mestnem kinu o »stanovanjskem zakonu«.

Klub Grohar otvori svojo prvo grafično razstavo v nedeljo, dne 14. decembra 1924 ob 11. uri v kazinski dvorani ter vabi tem potem uljudno cenjeno občinstvo da se udeleži otvoritve.

O sociologiji je danes ob pol 8. uri zvečer predavanje v Stolnem prosvetnem društvu. Predaval bo č. g. dr. Somrek. Ker je za današnje razmere predavanje važno in primerno, zato vam ne bo žal, če se ga udeležite v obilnem številu!

Skiopitične plošče za predavanje o naših lepih zimskih Alpah ima OASPD za nedogleden čas na razpolago. Odsek je rad pripravljen, prirediti skiopitična predavanja v raznih krajih. V prvi vrsti je potrebna električna razsvetljava. Reflektanti naj se obrnejo na Odsek amaterfotografij SPD v Mariboru, Krekova ulica 5, kjer dobijo natančnejša pojasnila. Prvo skiopitično predavanje se vrši dne 19. decembra po glavnem zboru odseka v Narodnem domu. Vsakdo dobrodošel. Vstopnine ni!

Kat. slov. izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru naznanja vsem članom in prijateljem društva, da je začelo zopet z rednimi mesečnimi predavanji, ki se bodo vršila vsako drugo nedeljo v mesecu. Prvo predavanje se vrši v nedeljo, dne 14. decembra 1924

ob pol 4. uri popoldne (po večernicah) v društveni sobi. Predava č. g. msgr. dr. Medved. Ker bo predavanje zelo zanimivo, vabimo vse člane in prijatelje društva, da se ga številno udeležijo. Odbor.

Samomor v leitersberskem predoru. Preteklo sredo so našli v železniškem tunelu v Leitersbergu od vlaka povoznega moškega. Mrtvecu je bila razbita glava, pa tudi na telesu je zadobil več težjih poškodb. Poizvedbe so do-gnale, da je mrtvec natak kolodv. restavracije ter pristojen v Brežicah. V tunelu se je vrغل pod vlak v samomorilni nakani. Vzroki, ki so ga gnali v strašno smrt, niso znani.

Zločin v Studencih pri Mariboru. Danes zjutraj sta prišla v čevlarsko delavnico Vinka Mikla na Ruški cesti oba pomočnika na delo. Mojstra Mikla ni bilo nikjer, pač pa je ležala v kuhinji v mlaki krvi in na smrt zabodena njegova žena. Vsi znaki kažejo, da je zaklal ženo njen mož Mikl sam in po storjenem zločinu pobegnil neznano kam. Vinko Mikl je po Studencih in sploh po celem Mariboru znan kot surovina, pijanec in pretepač. Sedel je že večkrat v zaporu radi tatvine in pretefov. Kljub temu pa, da je bil znan kot nepridiprav, mu je oblast dovolila, da je imel v celem 4 čevlarske delavnice in sicer: dve na Ruški cesti v Studencih, eno v Mariboru in eno v Limbušu. Kot čevljar je precej zaslužil, lep zaslužek pa poganjval v krogu svojih pomočnikov in tovarišev po grlu. Studenčani, ki poznajo pijanca in surovino Mikla, se prav nič ne čudijo, da je ravno on čisto po balkansko zaklal svojo ženo, ki je imela poleg njega že pekel na tem svetu. Ta balkanski zločin je vzbudil med Studenčani vihar ogorčenja in to upravičeno.

Kartice novih zvonov in lepo izdelane slike od cele svečanosti pred frančiškansko cerkvijo M. Milosti v Mariboru se dobe pri dobroznanem fotografu g. Franjo Dolenc, Meljska cesta 18, Maribor.

Primarij dr. Mirko Černič, specialist za kirurgijo v Mariboru se je preselil in ordinira od 14. do 16. ure na Trgu svobode št. 6-I, (nasproti Grajske kleti). Telefon 358.

Zahvala. Kakor so poročali časopisi, je uspela mladinska prireditel Podmladka društva Rdečega križa na državni praznik dne 1. decembra prav povoljno. Povoljen je tudi njen gmotni uspeh. Čisti dobiček znaša 5850 din. Največji dobrotnik pri tej prireditvi je bila pač tvrdka Th. Götz, ki je dala brezplačno na razpolago veliko dvorano, zakurjeno in razsvetljeno ter zakurila tudi stranske prostore, v katerih so otroci čakali na nastop. Podmladek ji izreka na tem mestu za to veliko prijaznost iskreno zahvalo. Istotako srčna hvala Cirilovi tiskarni, ki je brezplačno natisnila plakate, Mariborski tiskarni za brezplačne sporede, g. Höferju in g. Zlati Brišnik za prijazno predprodajo vstopnic, vsem časopisom za večkratno publikacijo o prireditvi, sploh vsem, ki so pripomogli k tako lepemu uspehu. Zopet imamo svotico, ki jo lahko podarimo Podpornemu društvu revnih učencev za božičnico. Torej tudi v imenu revnih otrok še enkrat vsem dobrotnikom prav srčna hvala. — H. Bračičeva, tajnica PRK.

Nagrada 1000 K in tudi več dam vsakomur, ki mi zamore dati pojasnila do dne 17. t. m. o krivcu, ki mi je vrغل kamen na glavo in me težko poškodoval dne 20. julija t. l. na Pohorju pri vinotoču dr. Šerneca (Habakuk). — Ignac Šuc, Maribor, Tattenbachova ulica 6 I.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru priporoča sledeče knjige iz lastne zaloge: Jugoslovanski Pijemont s poštnino vred 8 D, Slovenska ženska 11 D, Moj stric in moj župnik 5 D, Gladiatorji I. del 9 D, II. del 11 D, Zgodba o nevidnem človeku 8 D, Dušica I. del 17 D, V Libijski puščavi 12.50 D, Vzor človek 10.80, Pridige 31.40.

LISTEK.

Slovenske gorice.

Opis. — M. Ljubša.

(Dalje.)

Hlubek pa razvrstuje še leta 1860. Svečinske gorice (očividno Kindermannov Plavč). Slovenske gorice, Radgonske, Ljutomerske in Mariborske gorice (očividno naša »južna panoga«). Tangl (A. Das Pettauer Feld u. seine Umrahmung XLI. Jahresbericht des k. Franz-Josef-Gymnasiums Pettau, Schuljahr 1909-10, Pettau 1910.) omeji Slovenske gorice sicer samoobsebi jako ostro pa nepriporočljivo, ako areal vseh katastralnih občin davčnih okrajev Maribor, Sv. Lenart, Ptuj in Ormož, kolikor težijo v Slovenske gorice (!) 823 km² vračunati. Da pa se pri celem hribovju med Muro in Dravo gre za enotno pokrajino, je svoje dni Mally povdarjal, po katerem so neki meje med Slovanskimi in Ljutomerskimi goricami neka višina med Veliko Nedeljo in Ormožem, ki poteka proti severu. (Str. 100, 101, St. Urban bei Marburg und die Windischen Büchel. Steierm. Zeitschr. N. F. III. Grätz 1836). Že pri Puffu naletimo

Dr. Oetker-jev
pecivni prašek
dobi se povsod ali pa v tovarni
Jos. Reich v Mariboru.

Svetla glava

na trojno pojmovanje Slov. gor.: v širšem, ožjem in najožjem pomenu. (Gl. prej.)

Str. 224. Še deli potem severno panogo ob Lešeni v Cmureške in radgonske gorice; drvanjska dolina pa deli glavno panogo v dva dela. Ali pa ločimo severno panogo od glavne ob Velki.

Ako vse te nazore primrejam, opazimo sledeče: O zapadni in severni meji Slovenskih goric se sodi večinoma, da je ta Sakova, Sulma in Mura, k večjemu ne prištevajo Brd (Eichberg) zraven. Južna, oziroma južno-zapadna meja pa je Pesnica od svojega izvira do iztoka v Dravo pred Ormožem in potem Drava. Vendar pa nekateri pisatelji od Puffa naprej prištevajo tudi izrastek Kozjaka od Vinarske grabe naprej (Krebs) ali vsaj od Maribora oziroma južnoželezniške proge naprej tudi k Slovenskim goricam, če ne kar celi Kozjak, ko drugi prištevajo tudi to gričevje še kratkoma h Kozjaku. Glede zadnjega naziranja pa je tudi mnenje drugih strokovnjakov, kakor smo zvedeli, nesoglasno.

Za razdelitev in omejitev posameznih skupin ali okrožij so merodajne gotove razmere bodisi zgodovinskega, gorskega, rečnega, političnega, cerkvenega, narodnega ali drugega razvoja. Če vse te razmere tukaj kratko preštejamo, se nam pokaže, da se zamoremo pri omejitvi Slovenskih goric samo na zemeljsko površje ozirati, vsi drugi vidiki so brez podlage.

Zgodovinsko Slovenske gorice niso nikdar tvorile ene skupine, ampak, dokler se ni združila cela Štajerska v eno državopravno skupino, so bile Slovenske gorice razdeljene pri Rimljanih med Noirik in Panonijo, pozneje med Karantonijo in Panonijo.

V cerkvenem oziru nam za rimsko-krščansko dobo ni znano, kje ste se stikali ptujška in gotovo tudi obstoječa škofija v Solvi, danes pri Lipnici; mogoče so se njih meje strinjale s političnimi mejami. V poznejšem času je seveda spadal naš kraj v solnograško škofijo, a za časa Metodijeve panonske nadškofije so vzhodnje Slovenske gorice od črte Sv. Ana—Sv. Martin pri Vurbergu bile v oblasti sv. Metoda. Pri ustanovitvi krščanskih pražupnij pa je Pesnica mejila med mariborsko (oz. kamniško), ptujsko na eni strani in med jareninsko in radgonsko župnijo do izliva Drvanje; pozneje se je meja med radgonsko, ptujsko in pozneje velikonedeljsko župnijo povzdignila na glavni greben naših Goric. Drava je bila sicer južna meja škofije in tako tudi mariborske, ptujške in velikonedeljske pražupnije, a prva se je spenjala tudi visoko na Kozjak. Sicer pa še ni izključeno, da je tudi jareninska župnija pred svojim obstankom pripadala mariborski — kamniški nadžupniji. Lipniška pa se je razprostirala še daleč tudi čez Slovenske gorice.

Politično gre meja me Srednjim in Malim Štajerjem od izvira Pesnice doli do Radgone večinoma po glavnem grebenu Slovenskih goric in razun Ljutomerskega okrajnega glavarstva se razprostirajo vsa druga tudi čez Muro in Dravo. Tukaj tedaj ni podlage za omejitev Slovenskih goric.

Kakor politična, gre tudi jezikovna meja skozi Slovenske gorice; tukaj mejijo Nemci in Slovenci. A celo glavni dve slovenski narečji se zopet dotikata ravno na sredi Slovenskih goric.

Zemljelstvarne ali geološke razmere pa se tudi precej razlikujejo na obeh straneh Pesnice, čeravno ne veliko, ker na obeh straneh so terciarne tvorbe diluvialnega časa. A tudi v Slovenskih goricah samih se najdejo razlike.

Če pa vpoštevamo površje z ozirom na oro- in hidrografijo, na zunanji sestav gorovja in rečja, tedaj pa vidimo 1. da je gričevje med Sulmo, Muro in Pesnico res neka celotna skupina, omejena na vseh straneh po vodovju; 2. pa zapazimo, da se Mariborske in Ptujške gorice kažejo le kot razrastek ali nadaljevanje Kozjaka, za kar jih tudi nekateri zemljepisci pravilno smatrajo.

Seveda se lahko oporeka, da se nekateri kraji Kozjakovega razrasta imenujejo kot »v Slovenskih goricah«. Tako Sv. Rupert, akoravno leži južno od Pesnice. Enako se najde tudi Sv. Barbara v Slovenskih goricah, pa brez pravne podlage; še-le v novjšem času se nazivlje Sv. Bolfenk tudi službeno »v Slov. goricah«.

Če pa v starejših časih zasledimo en ali drugi kraj spodnjega Kozjaka kot »in den Büchel«, tako nima tako naziranje nobenega pomena, ker so se v nemščini posebno pri nas na Štajerskem griči vobče imenovali Püchel = grič, ali breg.

Zraven pa še omenimo, da spadajo k Slovenskim goricam — kakor smo že videli — tudi deli, ki se na-

vadno ne nazivajo s tem imenom. Tako v Radgonskih goricah nikdo ne vé, da pripada k Slovenskim goricam; že Puff pravi, da se Ljutomerske gorice navadno več ne prištevajo k Slovenskim goricam, akoravno jih on sam v najširšem pomenu k njim pritegne. V nemških Brdih tudi ne poznajo za se naziranja »in Windisch Büchel«, akoravno celo zemljevidi že za nje kažejo to ime.

Iz nazivanja samega še tedaj ne najdemo razloga odreči se našemu naziranju.

Po tem izvajanju pridemo do zaključka, da se Slovenske gorice sledeče omejujejo:

(Dalje prihodnjič.)

Najboljša in najcenejša darila
za Božič in Novo leto
se dobijo samo v galanterijski trgovini
Josip Milnarčič, Maribor, Glavni trg št. 17.
Pri nakupu od Din. 100.— dalje 5 odstot. popusta

S U K N O

kamgarn in ševijot za moške in ženske obleke, flanele, barhende, hlačevino, pletene ženske jopce, izgotovljene in žke in ženske obleke, površnike, otročje obleke, dežne plašče in vseh vrst manufakturno blago kupite po ceni pri

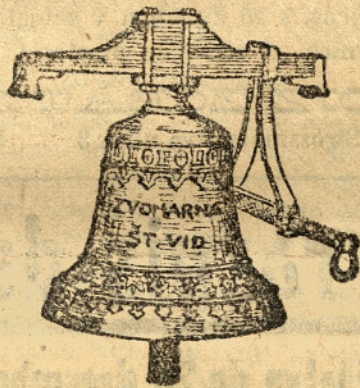
F. Starčič,

MARIBOR.

Vetrinjska ulica 15.

MARIBOR.

ZVONARNA IN LIVARNA

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

vliva

BRONASTE ZVONOVE

v vseh velikostih za župne cerkve, podružnice in kapele po najnižji cenah.

Kupuje stare in razbite zvonove po najvišjih cenah.

VRVI ZA ZVONOVE

nudi vr-
varna : : **Ivan N. Adamič,** Vetrinjska : : ulica 20

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Tovarna vijakov

Splošno stavbno d. užbe

Maribor, Aleksandrova 12

Vijaki za les vsake vrste in vsake velikosti, zakovice za pločevino iz železa, bakra, medenine in aluminija.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopolnjenih steklenic:

Štev.	0	1	2	3
Din.	5	10	17	36

naj se pazi na to, da se zabela dopolni iz Maggi-jeve velike originalne steklenice, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo **Maggi-jeva** zabela in ničesar drugega.

Učenca za slikarstvo in pleskarstvo sprejme z vso oskrbo na 4 leta, od poštenih staršev Franc Ambrožič, sobo-, črkoslikar in pleskar, Maribor, Grajska ulica 2.

Zelo lepa »Grazer-Harmonika« na tri vrste se po ceni prodaja. J. Vreček, Nova vas, Maribor. 754

Cenjenim obiskovalcem kavarne »Evropa« javljamo, da priredi popularni ruski balalajka orkester »Jar« v dneh 12., 13. in 14. t. m. zaporedoma poslovilne večere z izbranim sporedom. Za obilni obisk se priporoča kavana »Evropa«. 755

Bela otroška postelj se po ceni prodaja. Krekova ulica 18, prtiličje.

Javor, jasen, gaber, bukva, hruska, hrast v hlodih debelost najmanj 30 cm, dolgost najmanj 3 m.

Kos'anjev les
za tánín, običajao adjustiran.

Bukova kurlivna drva,
suha, kupuje stalno proti točnemu plačilu vagonke količine
FRANC KUPNIK, PODPLAT.

Primarij

dr. Mirko Cernič,
specijalist za kirurgijo v Mariboru,
se je preselil in ordinira od 14. do 16. ure.
Trg Svobode 6, I. nadst. Telefon 358.
(Nasproti Grajske kleti.)

Krasne božične jaslice

za cerkve v dveh velikostih 151 in 136 cm dolge, popolnoma opremljene, s 25 kipi ima v zalogi trdka delavnica za cerkveno umetnost

ALOJZ ZORATTI
MARIBOR Strossmajerjeva ulica 3 MARIBOR

Velik razpis daril.

Rok za pošiljatve do 28. decembra 1924.

Hočemo, da spozna vsakdo milo za madeže Urax, ki odstrani radikalno vse madeže iz oblek ter ne škoduje najfinjšim tkaninam zato razpisujemo nastopno

nalogo za nagrado:

Česa nam je treba za odstranitev vseh madežev?
Odgovor: Urax milo proti madežem ter čiste v ...
(S pikami naznačen odgovor naj se dopolni z odgovarjajočimi črkami.)

Za pravilno rešitev razpisujemo tale darila:

1. darilo nova kompletno spalno sobo v prima lesu (ali gotovini).
2. darilo nov pisalni stroj Adler (ali na željo v gotovini).
3. darilo nov šivalni stroj »Central Bobbin« (ali na željo v gotovini).
4. darilo novo damsko kolo Puch M 7 (ali na željo v gotovini).
5. darilo novo moško kolo Puch M 4 (ali na željo v gotovini).
6. darilo nov šivalni stroj Singer Langsch. (ali na željo v gotovini).
7. darilo nova zlata moška ura.
8. darilo nova zlata damska ura.
9. darilo nov fotografski aparat 9 krat 12.
10. darilo nov daljnogled.
11. darilo nova srebrna moška ura.
12. darilo nova srebrna damska ura.
13. do 40. darila prima žepne in zapestne ure.
14. do 500. darila različna dobra tolažilna darila.

Pogoji:

1. Reševanja uganke se lahko udeležijo, kdor naroči in takoj plača kos mila Urax s poštnino vred za 10 dinarjev in ki stalno biva v kraljevini SHS.
2. Vsled nepotrebnih manipulacij je priložiti 10 dinarjev pri naročitvi ter odgovor na vprašanje, kakor tudi natančen pisani naslov pošiljatelja.
3. Darila se bodo razdelila pod nadzorstvom javnega notarja in se bodo dobitelji takoj obvestili ter objavili v tem časopisu.
4. Gornja darila so preračunana na najmanj 15.000 vpošiljateljev, ter se procentualno z vpošiljateljmi zvišajo ali znižajo.
5. Vsak udeležnik se podvrže notarjevi določbi ter je pravna pot nedopustljiva.
6. Nastavljeni tvrdke se ne smejo udeležiti tekmovanja. Vsa darila in naročeno milo se pošilja carine in poštne prosto.

Mednarodna trgovska družba »ADRIA«

GRAZ Postfach 205.

Opomba: Kdor naroči skupaj 20 komadov mila, dobi povrh gratis in franko eno fino nikel Anker-Remontoir uro.

Velika izbira

praktičnih in najcenejših
božičnih in novoletnih daril

kakor: manikure, ročne torbice, potne opreme, kovčevi, dežniki, palice, galanterija, srebrnina, jedilno orodje, --- parfumerija, družabne igre ---

igrače.

Poseben oddelek za moško perilo:
bele in modre srajce, spalne srajce, spodnje hlače, žepne rute, ovratnike, samoveznice, nogavice, rokavice, dokolenice, trikotniki, tača, jum erji, sweaterji i. t. d.

Velika izbira okraskov za božično drevo!

Gaspari & Faninger

Maribor, Aleksandrova cesta 23.

SALAMA

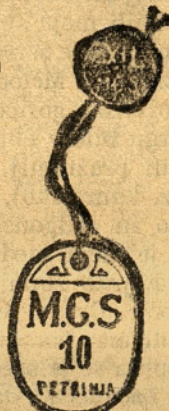
prvo vrsta
novo biago
povsem urela

se dobi povsod.

Prva hrvatska tvornica sa'ame,
preka enega mesa in masti
M. Gavrilović & sin. d. d.
Petrinja.

Generalno zastopstvo za Slovenijo:

R. BUNC in drug
Ljubljana—Celje—Maribor.

PERJE

za zglavnike, puh za pernice žimo, afrik in cvilil za žimnice, platno za prtiče in vse drugo posteljno perilo, odeje šivane in flanelaste, preproge, zastore, posteljne in kavne garniture, namizne prte, prodaja v velikanski izbiri in čudovito nizkih cenah veletrgovina R. STERMECKI, CELJE, št. 334. Ilustrovani cenik zastoji! Trgovci engros cene. 481 16

Tovarna za izdelovanje likerjev, dezertnih vin in sirupov

Perhavec & Valjak

MARIBOR Meljska cesta 3. MARIBOR

priporoča predvsem svojo veliko zalogo najizbornejšega Vermouth-vina, od najslovitejših zdravnikov kot splošno in najučinkovitejše sredstvo proti različnim bolestim ter zlasti rekonvalescentom in slabotnim priporočenega. Poleg tega se dobijo in so vsak čas na razpolago najrazličnejši likerji, rum, konjak in slivovka, vse najboljše kvalitete.

Zahtevajte cenike! 676 11—1

VOLTA

DOMAČA
ŽARNICA

TOVARNA
VOLTA P.D.
MARIBOR

Ia trboveljski premog, kosovec in kockasti Ia ostrauski koks, kosovec, Ia bukova drva, cepana in žagana po najnižjih dnevnih cenah pri

DAVORIN JOHAN IN DRUGOVI družba z o. z.
Maribor, G. egorčičeva ulica št. 1.

Kdor v »Straži« oglašuje,
uspeha gotovo se raduje

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ul. št. 1—I. 107

Predivo kupuje po najvišjih cenah ali zamenja za gotove vrste tvrdka Ivan N. Adamič, Maribor, Vetrinjska ul. 20. 613

Poljubno množino

za kurjavo, v hišo postavljene, na željo razrezane, kakor tudi rezanega in stavbenega lesa dobavlja najcenejeje tvrdka

STRASCHILL in FELBER
Pristaniška ulica 8, oziroma Pristan 13. Telefon št. 51. 748

CUNJE

trojaste, suknjene in platnene odpadke, staro železje kovano in vilito, glaževino kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,
Maribor, Dravska ulica 15
Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vilitino.

Za vimo se naboljši

Cenik brezplačno!

KARO-ČEVLJI MARIBOR, 19
Koroška c. 19

Najlepša in najcenejša

božična darila

so slike iz fotografskega ateljeja MAKART samo Gosposka ulica 27, nasproti hotela »Pri zamorecu. Prosim za pravočasna božična naročila.

Denar naložite

na boljšo

na varnejšo

pri

Soodnjestajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.

v Mariboru, Stolna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.